రాజతరంగిణి కథ

"తమ అనంతరం కాశ్మీర సామ్రాజ్యలక్ష్మి ఎవ్వరికి కైవసం కాగలదో అని బాలాదిత్య సార్వభౌముల అంతర్యంలో ప్రబలమయిన జిజ్ఞాస చెలరేగుతున్నది! మీ ఇరువురిలోను ఎవ్వరయినా ఈ విషయం సావకాశంగా పర్యాలోచించి నిస్సందేహంగా నిర్ణయించి చెప్పగలరా?"

వృద్ధమంత్రి దేవశర్మ నెమ్మదిగా లేచి నిలిచి, కొలువు కూటంలో కూరుచున్న జ్యోతిషవిద్వాంసుల నిద్దరిని సూటిగా ప్రశ్నించాడు. దానితో వారిద్దరు వేళ్లతో నిమేషాలు లెక్కిస్తూ దీర్ఘాలోచనలో పడ్డారు. ఆ ఇరువురిలోను నాగేశ్వరభట్టారకుడు కాశ్మీరాస్థాన జ్యోతిషవిద్వాంసుడు. రెండవవాడు మేధావి. నాగేశ్వర భట్టారకుడు ఆ ప్రశ్న ఎందుకు పుట్టిందో క్షణంలో గ్రహించుకున్నాడు. పదహారేళ్ల ప్రాయంలో, బాలాదిత్య చక్రవర్తి ఒకేఒక కుమారుని శరీరంలో ఇటీవల ప్రమాదకరమయిన క్షయరుగ్మత ప్రవేశించి పీడిస్తున్నది. చక్రవర్తి తీవ్ర జిజ్ఞాస కది ఒక్కటే ప్రధాన కారణం. అదే ఆందోళనవల్ల జ్యోతిషంలో కాశ్మీరంలో అంతట విశేషంగా పేరుప్రతిష్ఠలు గడించుకున్న మేధావి నానాడు ప్రత్యేకించి కొలువు కూటానికి పిలిపించడం జరిగిందనికూడా నాగేశ్వర భట్టారకుడు పసికట్టివేశాడు. కనక బాగా జాగ్రత్తపడి మెలకువతో వ్యవహరించకపోతే ముమ్ముందు తన పదవికే ముప్పు రావచ్చునని భయపడ్డాడు.

మరికొన్ని నిమేషాలపాటు తీవ్రంగా ఆలోచించి, రవంత తటపటాయిస్తూ లేచి నిలిచి, సమక్షంలో స్వర్ణసింహాసనంపై సమాసీనుడయిన చక్రవర్తి నుద్దేశించి అత్యంత వినయంతో శిర స్సల్లన వంచి విన్నవించాడు.

"సార్వభౌమా, నే నిటీవల తిరిగి తమ జాతక చక్రము, యువసార్వభౌముల జాతకకుండలి నిశితంగా పరిశీలించాను. ఎన్నెన్ని విధాల పరీక్షించినా, ఆ రెండు జాతకాలలోను ఎక్కడ నా కిటువంటి జిజ్ఞాసకే ఆస్కారం కనబడడంలేదు. నే నిదే విషయం తమ కింతకుమునుపే నివేదించుకున్నాను. అంతకన్న నే నిప్పుడు ప్రత్యేకించి విన్నవించదగినదేది లేదని మనవి."

రెండవ జ్యోతిర్విద్వాంసుడు మేధావి నాగేశ్వర భట్టారకునికన్న వయస్సులో బాగా చిన్న. అయినా నిర్భయంగా లేచి నిలిచి దేవశర్మ నుద్దేశించి ఖంగుమని మారుమోగుతున్న కంఠస్వరంతో ప్రసంగించాడు.

"మహావిద్వాంసులు నాగేశ్వరభట్టారకులు సార్వభౌముల ప్రశ్నమీద అంత నిష్కర్షగా, నిస్సందేహంగా సెలవిచ్చిన పిమ్మట వారి జోస్యానికి కేవలం వ్యతిరేకంగా విన్నవించడం సభామర్యాద కాదేమోనని సంకోచిస్తున్నాను."

"దానికేమి? 'ముఖే ముఖే సరస్వతి' అన్నారు పెద్దలు! మీకు తోచిన ఫలితమేదో ప్రభువర్యుల సమక్షంలో నిస్సంకోచంగా వెల్లడించవచ్చును!"

వృద్ధమంత్రి నాగేశ్వరభట్టారకునివైపు ఓరగా చూచి మేధావి కెంతో ధైర్యం కలిగించాడు. ఆ భరవసాతో అతడు నిర్భయంగా నొక్కి వక్కాణించాడు.

"ప్రాచీనకాలంనుంచి గోనందవంశీయుల భుజస్కంధాలపై సుఖంగా విశ్రమించిన కాశ్మీర సామ్రాజ్యలక్ష్మి ఇక సార్వభౌముల అనంతరం తప్పక వేరొక రాజవంశీయుల కైవసం కాగలదు! చక్రవర్తి జాతక చక్రము, యువసార్వభౌముల జాతకకుండలి క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన పిమ్మట నాకు మరి తిరుగులేనట్లుగా గోచరించిన దిది. ప్రభువర్యుల కెంతో అప్రియమయినా, ఈ భవిష్యద్వాణి ఉన్నది ఉన్నట్లుగా వెల్లడించక తప్పకపోయినందుకు నన్ను విశేషించి మన్నించవలసిందని వేడుకుంటున్నాను."

ఆ ప్రసంగంతో కొలువుకూటం యావత్తు ఒక్కమారుగా పిడుగు మొత్తినట్టు నిర్ఘాంతపడింది! చక్రవర్తి కిరువైపుల నిలిచి వింజామరలు వీస్తున్న చామరగ్రాహిణుల హస్తా లొక్కమారుగా నిమేషకాలం నిలిచిపోయాయి. అప్పటికే పశ్చిమాద్రివైపు తిరిగిన సూర్యదేవుని బంగారుకిరణా లా చామరాలపై నిలిచి తళతళ మెరిశాయి.

ఆ ప్రకారంగా తన జోస్యాని కడ్డుచెప్పిన మేధావిపై నాగేశ్వరభట్టారకుని కెంతయినా ఆగ్రహం కలిగింది. రెండు మూడు క్షణాలపాటు అతని కిక ఊపిరే ఆడలేదు! అయినా అతి కష్టంమీద ఆ క్రోధావేశం నిగ్రహించుకుని ఉప్పొంగుతున్న అక్కస్సుతో అతని జ్యోతిష ఫలితంమీద చంద్రునిప్పులే చెరిగిపోశాడు.

"ఇదిగో, తిరిగి నా జ్యోతిష ఫలితం నే నింకొక్కమారు నిష్కర్షగా విన్నవించుకుంటున్నాను. సార్వభౌముల అనంతరం తప్పక యువసార్వభౌములే కాశ్మీరాధీశ్వరులై చిరకాలం జేగీయమానంగా పరిపాలించగలరు! ఒకవేళ నా జోస్యం తప్పినపక్షంలో వెనువెంటనే నే నీ ఆస్థాన పండితపదవి విసర్జించి, ఇదిగో, ఈ నా రతనాల గండపెండేరం స్వయంగా మేధావి విద్వాంసుల పాదాని కలంకరించి, సాష్టాంగ నమస్కారం సమర్పించగలను!"

పి. గణపతిశాస్త్రి

తన జోస్యం సకృత్తుగా ఎప్పుడయినా ఒకప్పుడు తప్పుతున్న సంగతి నాగేశ్వరభట్టారకునికి తెలియక పోలేదు. అందుచేత అతని కిప్పుడు తాను చెప్పిన ఫలితం ఒకవేళ తప్పితే తప్పవచ్చునేమో అన్న అనుమానం కలగకపోలేదు. ఏది ఏమయినా ఎప్పుడో బాలాదిత్య చక్రవర్తి అనంతరకాలంలో జరగబోయే సంఘటన మీద, తన నిలికకనిష్టమయిన పద్ధతిలో ఫలితం చెప్ప కూడదని నాగేశ్వరభట్టారకుడు నిర్ణయించుకున్నాడు. కనక మరింత అహంకారావేశంతో అదే ఫలితం నిష్కర్షగా వెల్లడిస్తూ, మొత్తంమీద కాశ్మీరాస్థానంలో తన ఉనికిమీదనే పెద్ద పందెం వేసి గట్టిగా గొంతెత్తి గర్జించాడు.

ఆ హుంకరింపుతో మేధావి బాగా ఇరుకులో పడిపోయాడు. అయినా ఆవంతయినా చలించలేదు.

"సార్వభౌమా! నా భవిష్యద్వాణి తప్పక ఫలించి తీరుతుంది! దీని కిక తిరుగు లేదు! ఇచ్చకంకోసం మంచి ఫలితం చెప్పి మర్యాదగా బయటపడడం నా కెన్నడు అలవాటు లేదు! కేవలం నిశితమయిన శాస్త్ర

దృష్టితోనే నేనీ ఫలితం విన్నవించాను. నా జోస్యం ఫలించినా, నాగేశ్వరభట్టారకుల ఆస్థాన పండిత పదవి గాని, గండపెండేరంకాని నే నాశించడంలేదు. నేను కేవలం జ్యోతిషశాస్త్రం గౌరవం నిలబెట్టడంకోసమే తమ దర్శనం చేసుకున్నాను."

అటుపిమ్మట దేవశర్మ రవంతసే పాలోచించి, మేధావి వైపు చూచి ప్రశ్నించాడు.

"సరే, దీనికేమిగాని, యువసార్వభౌములు జన్మించి నప్పటినుండి ఏదోఒక రోగం పట్టుకుని పీడిస్తూనే ఉన్నది. ఇలాగ ఉండగా ఇటీవల క్షయరుగ్మత ఒకటి ప్రవేశించింది. దీనినిగురించి సార్వభౌము లెంతో వ్యథ పడుతున్నారు. మరి యువసార్వభౌముల కెప్పటికి పరిపూర్ణారోగ్యం కలుగుతుంది?"

మేధావి క్షణకాలం మౌనంవహించి, చక్రవర్తికి దోసిలికట్టి విన్నవించాడు.

"సార్వభౌమా! తమ మొట్టమొదటి ప్రశ్నమీద నేనీ విషయమై కొంత పరోక్షంగా నా అభిప్రాయం విన్న వించే ఉన్నాను. అసలే తమ కెంతో మనఃఖేదం కలిగించే ఫలితం చెప్పవలసివచ్చిందని ఇంతకుముందే నే నెంతో వ్యథపడుతున్నాను. తిరిగి నా నోట అటువంటి మాటే పలికించనేల? దీనికి సరిఅయిన ప్రతిసమాధానం చెప్పవలసినవారు న్యాయ్యంగా నాగేశ్వరభట్టారకులే కదా?"

మరునిమేషంలోనే ఆస్థానవిద్వాంసుడు తటాలున లేచి నిలుచున్నాడు.

"సార్వభౌమా! యువసార్వభౌముల కిక నాలుగు మాసాలలోనే తప్పక పరిపూర్ణారోగ్యం చేకూరి తీరుతుంది! దీనికోసం మీ రొకించుకయినా మథనపడ నక్కరలేదు! నా మాట కిక తిరుగు లేదు!"

దానిమీద మేధావి అవుననిగాని, కాదనిగాని తన అభిప్రాయం వెలువరించలేదు! నాగేశ్వరభట్టారకుని ప్రసంగం వినీవినట్లు మాట్లాడకూరుకున్నాడు.

ఆ నిశ్చల మౌనంతో తన కుమారుని విషయమై చక్రవర్తి ముఖంలో మరింత మథన పేరుకున్నదని ఆస్థాన విదూషకుడు పర్వతభట్టు పసికట్టివేశాడు. అందువల్ల సార్వభౌముని కేదోవిధంగా ఉల్లాసం కలిగించాలని నిశ్చయించుకుని చిరునవ్వు చిందిస్తూ జ్యోతిషం మీద తన సందేహం వ్యంగ్యంగా వెల్లడించాడు.

"కాశ్మీర సార్వభౌమా! జ్యోతిశ్శాస్త్రంలో వీరిద్దరు ఏనుమిగిలిన విద్వాంసులే! అయితే తమ జాతకచక్రము, యువసార్వభౌముల జాతకచక్రము పరిశీలించి ఇద్దరు కేవలం పరస్పర విరుద్ధములయిన ఫలితాలు చెప్పడంవల్ల అసలు నా కీ జ్యోతిషశాస్త్రంలోనే ఏదో గొప్ప లోపం ఉన్నట్లు గోచరిస్తున్నది!"

ఆ వ్యంగ్యాధిక్షేపంతో నాగేశ్వరభట్టారకునికి వెన్నుపోటు పొడిచినట్లయింది! వెనువెంటనే తిరిగి కన్నుమన్నాడు.

"చేతా వాతాకాని చెట్లకింది జోస్యులవల్లనే జ్యోతిషని కిటువంటి అప్రతిష్ఠ కలుగుతున్నది! అంతేగాని ఆ శాస్త్రంలో ఎటువంటి లోపము లేదు! తల పాగా చుట్టుకోలేక తల వంకర అన్నట్లున్నది పర్వతభట్టు ప్రసంగం ధోరణి!"

ఆ ఎత్తిపొడుపు మేధావి, పర్వతభట్టుల గుండెలలో ఒకేమారు సునిశితమయిన శూలంలా సూటిగా నాటుకున్నది. అయినా మేధావి అతి కష్టంమీద తన ఆవేశం నిగ్రహించుకుని ఔనౌనన్నట్లు వ్యంగ్యంగా శిరస్సు పంకించి, చిరునవ్వుతో మాట్లాడకూరుకున్నాడు. కాని నాగేశ్వరభట్టారకుడు తన మాట కాదని కొట్టివేసి వేళాకోళం చేసినందువల్ల పర్వతభట్టు మరి మౌనం వహించలేకపోయాడు. క్షణంలో లేచి నిలిచి, ఆస్థాన విద్వాంసునివైపు తిరిగి, దోసిలికట్టి తెచ్చిపెట్టుకున్న వినరీత వినయంతో విన్నవించాడు.

"చాలాకాలంనించి జ్యోతిషం విషయంలో నన్నొక్క పెద్ద సందేహం పట్టుకుని పీడిస్తున్నది. మానవుల జీవితం అంతా తు చ తప్పకుండా జాతకాలలో రాసిపెట్టినట్లే జరిగిపోతున్నదా? లేక వారి కేమయినా స్వాతంత్ర్యం అన్నది ఉన్నదా?"

నాగేశ్వరభట్టారకుడు క్షణకాలమయినా తడుముకోకుండా ఆ ప్రశ్నమీద తన నిర్ణయం వెల్లడించాడు.

"దీనిలో సందేహాని కెక్కడ అవకాశంలేదు! అంతా అక్షరాల జాతకచక్రాలలో లిఖించినట్లే జరిగిపోతున్నది. అంతేగాని మరి మనుష్యుల కెక్కడ స్వాతంత్ర్యం లేనేలేదు."

పర్వతభట్టు ప్రశ్నలో ఏదో పెద్ద మెలిక ఉండి తీరిందని మేధావి కనురెప్పపాటుకాలంలో కనిపెట్టివేశాడు. ఆస్థానపండితునిపై ఏదో పెద్ద బెడద విరుచుకుపడబోతున్నదనికూడా అతనికి ఇట్టే బోధపడిపోయింది. అంతలోనే విదూషకు డందుకున్నాడు.

> హృదయంతీరులు దైవ నిర్ణయాలవలెనే అగమ్యగోచరాలు.
>
> —వారె

"అయితే ఆయా వ్యక్తు లెవ్వరయినా దుష్కార్యాలు చేసినప్పుడు వారిని శిక్షించడం కేవలం దురన్యాయం కదా? వా రా విధంగా కానిపనులు చేసితీరవలసినట్లు ఆయా జాతకాలలో అంతకుముందే నిర్ణయం జరిగిపోయింది కదా? పాపం, వారందరు కేవలం అస్వతంత్రులే కదా?"

నాగేశ్వరభట్టారకుని కేమనడానికి పాలుపోలేదు. నిశ్చలనములుతూ ఏదో తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నట్లు నటిస్తూ అలాగే దిగాలుపడి కూర్చుండిపోయాడు. విదూషకుడు పర్వతభట్టు మొత్తం జ్యోతిష శాస్త్రానికే పెద్ద ఎసరు పెట్టి వ్యంగ్యంగా వెక్కిరించి వేళాకోళం చేస్తున్నాడని మేధావి గ్రహించుకున్నాడు. మరుక్షణం లోనే లేచి నిలిచి అలతి నగవుతో అడ్డుకున్నాడు.

"పర్వతభట్టారకులు వేసిన ప్రశ్న చాలా గట్టిదే! సరిఅయినదే! అయితే ఆయా దుష్కృత్యాలు చేసిన వారికి ఆయా శిక్షలు విధించవలసినదని ధర్మం ప్రభువర్యుల జాతకాలలో నిర్దేశించబడిఉన్నది. అదే విధంగా ఆయా శిక్ష లనుభవించవలసిన తీరు ఆయా అపరాధుల జాతకాలలో నిర్ణీతమయిఉన్నది. ఈ ఫలితాలలో న్యాయాన్యాయాలుకూడా కలిసివచ్చాయి. అంతే! ఇందుచేత ఈ శిక్షలు విధించడంలోగాని, అనుభవించడంలోగాని దురన్యాయ్యమేమిలేదు. ఇంతే కాదు, పర్వతభట్టారకు లీ విధంగా వ్యంగ్యంగా జ్యోతిషాన్ని దుయ్యబట్టడము, నా సమాధానంతో వారి నోరు కట్టుపడిపోవడముకూడా మా ఇద్దరి జాతకాలలోను ఇంతకుముందే ఏర్పడిఉన్నదని మనవి."

కత్తికోతవంటి ఎత్తిపొడుపుతో వాడిఅయిన ఆ ప్రతిసమాధానం విని మేధావి నందరు అంతర్యాలలో అభినందించకుండా ఉండలేకపోయారు. సార్వభౌమ దేవశర్మల పెదవులపై చిరునవ్వులు మొలకెత్తాయి. అంతేకాదు, చామరగ్రాహిణు లిరువురి అధరాల మీదకూడా దరహాసితా లొక్కమారుగా చెంగలించాయి. కాని విదూషకునికిమాత్రం డొక్కుపట్టినంత పని అయింది! అయినా అతడు తన పట్టుదల విడిచిపెట్ట లేదు! అత్యంత వినయంతో చక్రవర్తికి దోసిలికట్టి నిలిచి తిరిగి విన్నవించాడు.

"సార్వభౌమా! మేధావి భట్టారకులు చాలా చక్కగా చమత్కరిస్తూ నా సందేహం పూర్తిగా తొలగించి, ఈ విషయమై నా నోటికి గట్టి తాళం వేసిన మాట యథార్థమే! అంగీకరిస్తున్నాను. అయితే ఈ విద్వాంసు లిద్దరు ఎప్పుడో భవిష్యత్కాలంలో జరగబోయే సంఘటనపై కేవలం పరస్పర విరుద్ధంగా తమ తమ ఫలితాలు సెలవిచ్చారు! అయినా ఇద్దరు ఏకీభవించి ఇక జ్యోతిషంవంటి శాస్త్రమే లేదని గొంతులెత్తి ఘోషిస్తున్నారు! లోపా లేవయినా ఉంటే ఆయా జోస్యులవే అని వాదిస్తున్నారు! ఇందుచేత వర్తమానానికి సంబంధించిన ఒక ప్రశ్న వేసి ఇప్పుడే వీరిద్దరి శక్తిసామర్థ్యాలు ఎటువంటివో గ్రహించాలని కుతూహలపడుతున్నాను. దీనికి తమ అనుమతి అర్థిస్తున్నాను."

చక్రవర్తి శిరస్సు కొంచెం పంకించి దాని కంగీకరించాడు. పులిమీద పుట్రలాగ ఈ విదూషకు డెక్కడినించి విరుచుకుపడ్డాడని జ్యోతిషవిద్వాంసు లిద్దరు అంతర్యాలలో బాగా ఆందోళనపడ్డారు. అయినా గభీర ప్రసన్నముఖాలతో అతని పరీక్షకోసం నిరీక్షించారు.

పర్వతభట్టు ఒంటిమీద కప్పుకున్న శాలువాలోనికి చెయ్యి పోనిచ్చి, అంగిలో ఏదో కొంతసేపు వెతికి పట్టుకున్నట్లు అభినయించి, పిడికిలి గట్టిగా బిగించి పైకెత్తి జ్యోతిషవిద్వాంసు లిద్దరివైపు చూసి ప్రశ్నించాడు.

"ఇదిగో, ఈ పిడికిలిలో ఉన్నదేదో మీ రిద్దరు వేర్వేరుగా సెలవియ్యండి! చూదాము!"

నాగేశ్వరభట్టారకుడు రెండుమూడు నిమిషాలపాటాలోచించాడు.

"వరాహమిహిరులు, పరాశరులు, జైమిని మొదలయిన జ్యోతిశ్శాస్త్రకర్తల పద్ధతులన్నీ పరిశీలించి చూడగా మీ గుప్పిట ఉన్నది వట్టి శూన్యమే అని తెలిపోతున్నది! సందేహం లేదు! అంటే మీ పిడికిలిలో ఉన్నది రవంత గాలిమాత్రమే! అంతకన్న వేరేమి లేదు!"

అంతలోనే విదూషకుడు మేధావివైపు చూసి ప్రశ్నార్థకంగా ప్రత్యుత్తరంకోసం నిరీక్షించాడు.

అతడు తటాలున లేచి నిలిచి, "మీ పిడికిలిలో ఉన్నది ఒకే ఒక్క బంగారు దీనారం!" అన్నాడు.

పర్వతభట్టు కలకల నవ్వి తన పిడికిలి అలాగే బిగించి ఉంచాడు.

"మేధావుల జోస్యం పూర్తిగా తప్పింది. నాగేశ్వరభట్టారకు లన్నది అక్షరాల ఫలించింది!"

విదూషకుడు చటుక్కున తన పిడికిలి తెరిచాడు. దానిలో ఒక బంగారు పైడిదీనారం తళతళా కాంతులతో సాక్షాత్కరించింది! విదూషకుడు దానివైపు చూచి, మరి తన కన్నులే నమ్మలేక విలువునా నిర్ఘాంతపడ్డాడు.

"సార్వభౌమా, పిడికిలి బిగించేముందు దానిలో ఏమి లేదు! కనుకనే వాగేశ్వరభట్టారకులు అన్నది అక్షరాల యథార్థమని వెల్లడించాను. ఇంతలోనే ఈ పైడి దీనారం పిడికిలిలో ఎలాగ ప్రవేశించిందో నాకేమి అవగాహన కావడం లేదు!"

ఆ విచిత్ర సంఘటన తిలకించి సభాసదులు అందరు కేవలం చిత్రప్రతిమలే అయినారు!

"మీ రెంతో అదృష్టవంతులు! తలవనితలంపుగా అకస్మాత్తుగా మీ రొక పైడిదీనారం గడించుకున్నారు! అదిష్ఠానానికి మీరివాడు వక్కని తొక్కివచ్చినట్లున్నారే!"

మేధావి చిరునవ్వుల రువ్వులతో చమత్కరించాడు. వాగేశ్వరభట్టారకునికి తల కొట్టివేసినట్లయింది! అయినా అతడు తన ఓటమి అంగీకరించలేదు! మరింత ఆక్కసుతో మేధావిమీద కాలకూటవిషమే వెళ్లగక్కాడు.

"కాశ్మీరాధీశ్వరా! ఇది ఏదో నీచమంత్రోపాసనం వల్ల లభించిన క్షుద్రశక్తి! అంతేగాని, జ్యోతిష శాస్త్రానికి, ఈ విధంగా ఫలితం చెప్పడానికి సంబంధ మేమి లేదు! లేకపోతే విదూషకుల పిడికిలిలో ఇంతకు మునుపు లేని పైడిదీనారం ఇప్పు డకస్మాత్తుగా ఎలాగ ప్రవేశిస్తుంది? ఇది ఏదో ఇంద్రజాలవిద్యే అని నా గట్టి నమ్మిక. అన్నైన ఈమె చిత్రం!"

ఆస్థానవిద్వాంసు డా తీరులో నెనకబడించి నెమ్మపోటు పొడిచేసరికి మేధావికి తన జ్యోతిష ఫలితం శాస్త్రీయంగా సమర్థించుకోవలసిన అవశ్యకత కలిగింది.

కేరళదేశంలో సుప్రసిద్ధమయిన ఒక ప్రశ్న జ్యోతిష శాస్త్ర గ్రంథంప్రకారం తా నా విధంగా ఫలితం చెప్పినట్లు సయుక్తికంగా సమర్థించుకున్నాడు. ఆయా గ్రహాల ఉనికివల్ల ఏర్పడే ఫలితం నిరూపించాడు. అందువల్లనే తానా విధంగా ఫలితం చెప్పినట్లు వివరించాడు. అంతేగాని ఇంద్రజాలవిద్యనుగురించిగాని, దానికి సంబంధించిన మంత్రతంత్రాలనుగూర్చిగాని తా నింతకు మును పెన్నడు వినలేదని వెల్లడించాడు. ఒక్కొక్కప్పుడు తన వాక్శుద్ధివల్ల అటువంటి అత్యద్భుత సంఘటనలు కొన్ని జరిగినట్లు సోదాహరణంగా పేర్కొని సమర్థించాడు.

అతని వాగ్ధాటికి, శాస్త్రపాండిత్యానికి చక్రవర్తి, వృద్ధమంత్రి ఆశ్చర్యభరితులయినారు. అది గమనించిన వాగేశ్వరభట్టారకుని నోరు కట్టుబడిపోయింది! బాలాదిత్య సార్వభౌముని సగౌరవ దృష్టి మేధావిపై ప్రసరించింది.

"విద్వన్మణీ! వ్యక్తి విధి చేతులలో పట్టి కీలుబొమ్మేనా? లేక అతని కేమయినా స్వాతంత్ర్యం అన్నది ఉన్నదా?"

"యథార్థదృష్టితో పరిశీలిస్తే వ్యక్తి సర్వ స్వతంత్రుడు. తన భవిష్యత్తు యావత్తు తానే స్వయంగా మలుచుకోగలడు. తమ తపశ్శక్తివల్ల, ధర్మకార్యాచరణల వల్ల జాతకాలలో చెడుఫలితాలు కొన్ని శుభఫలితాలుగా మార్చుకున్న మహనీయులను కొందరిని నే నెరుగుదును. అయితే అటువంటివారి సంఖ్య చాలా స్వల్పం. కాని ఒక్క మనవి. ఈ విధమయిన సర్వ స్వతంత్రత కూడా ఆ దైవ నిర్ణయమే అని జ్యోతిషవిద్వాంసులు కొందరు నివచించవచ్చును. ఇది చిక్కులి జటిల మయిన ప్రశ్న. అయినా వ్యక్తి సర్వ స్వతంత్రుడే అని నా సిద్ధాంతము."

ఆ విధమయిన ప్రత్యుత్తరం చక్రవర్తి కెంతో ఆనందం కలిగించింది. స్వయంగా తానై సింహాసనం మీదనుండి దిగివచ్చి వేయిన్నూటనూదారు పైడిదీనారాలతోబాటు, నూతన వస్త్రాలు, దుశ్శాలువలు మేధావికి బహూకరించాడు. ఆ తీరులో మేధావి చక్రవర్తి బహూకృతి స్వీకరించిన పిదప వాగేశ్వర భట్టారకునికి అతనిని గౌరవించి అభినందించక తప్పలేదు. అటుపిమ్మట మరికొంతసేపటికి సార్వభౌముని కొలువు ముగిసింది.

2

క్రీస్తుశకం 559 లో కాశ్మీర సింహాసనంపై పట్టాభిషిక్తుడయిన బాలాదిత్య సార్వభౌముని కొకే ఒక కుమారునితోబాటు ఒక కుమార్తె కూడా ఉన్నది. ఆమె పేరు అనంగలేఖ. కుమారునికన్న రెండుమూడేళ్ల పెద్ద.

వాస్తవానికి బాలాదిత్యునికి జ్యోతిషంపై పూర్తిగా నమ్మిక లేదు. ఏదో ప్రాచీన సంప్రదాయంప్రకారం మాత్రమే వాగేశ్వరభట్టారకునికి కాశ్మీర సంస్థానంలో పండితపదవి ప్రసాదించాడు. అంతే.

అయితే, అసలే చిన్ననాటనుంచి ఏవేవో రోగాలతో దుర్బల శరీరుడయిన తన కుమారుని కిటీవల దారుణ మయిన క్షయరుగ్మత సోకగానే అత్యంత ప్రాచీన కాలంనుంచి కాశ్మీరం పరిపాలించిన గోనందవంశం తనతో విచ్ఛిన్నమయిపోగలదేమో అని ఆ చక్రవర్తి నమక్షణము వివరీత భీతి పట్టుకుని వేధించింది.

అదే ఆందోళనతో ప్రత్యేకించి మేధావిని తన కొలువుకూటానికి పిలిపించి, వృద్ధమంత్రిద్వారా తన సందేహాన్ని గురించి పరోక్షంగా ప్రశ్నింపజేయించాడు. అయితే అందువల్లకూడా బాలాదిత్యుని మనస్సులో వేధిస్తున్న మథన తొలగలేదు.

నాలుగు నెలలలోగానే తన కుమారునికి తప్పక పరిపూర్ణారోగ్యం చేకూరగలదని వాగేశ్వరభట్టారకుడు తన ఆస్థాన పండితపదవిమీదనే పందెంవేసి గొంతెత్తి గర్జించాడు. కాని ఏమి లాభం? మేధావి తనతోనే గోనందవంశం పరిసమాప్తమయిపోగలదన్నట్లు పరోక్షంగా హెచ్చరించాడు.

ఒక్కొక్కప్పుడు ఇటువంటి పరస్పర ఫలితాలు జ్యోతిషవేత్తలు వెల్లడిస్తూండడంవల్లనే కాశ్మీరాధిపతికి ఆ శాస్త్రంపై విరసభావం కలిగింది. వాగేశ్వర భట్టారకుడు చక్రవర్తి జాతకచక్రం పరీక్షించి అనేక పర్యాయాలు చెప్పిన ఫలితాలు అక్షరాల ఫలించకపోలేదు. అయితే సకృత్తుగా అవి తప్పడంకూడా జరిగింది. కనుకనే బాలాదిత్యునికి ఆ శాస్త్రంపై అంతటి అపనమ్మకం కలిగింది.

పైగా అత డెల్లప్పుడు స్వకీయ శక్తిసామర్థ్యాల వల్లనే సమస్తము సాధించవచ్చునని దృఢంగా విశ్వసించిన ధీరవ్యక్తి. అదే ధైర్యంతో కాశ్మీరం పరిసరంలో ఉన్న రాజ్యాలు కొన్ని జయించి సార్వభౌమ బిరుదం గడించుకున్న మహనీయ పరాక్రమశాలి.

చక్రవర్తి ఒకవేళ తాను తలపెట్టిన దేవయినా ఫలించనప్పుడు అనూహ్యమయిన కారణమేదో ఏర్పడి ఉండవచ్చునని భావించేవాడు. అంతేగాని దైవంమీద ఆత డెన్నడు ఆధారపడలేదు. పట్టి దుర్బల మనస్కులు మాత్రమే విధివిలాసాలమీద, జాతకచక్రాలమీద ఆధారపడుతున్నారని అతని గట్టి నమ్మిక.

అదే గుండెదిటవుతో శాయశక్తులా ప్రయత్నించి తన కుమారుని రుగ్మత రూపుమాపివెయ్యాలని కాశ్మీర సార్వభౌముడొక దృఢదీక్ష స్వీకరించాడు. ఆయా ప్రాంతాలనుండి సుప్రసిద్ధులయిన రాజవైద్యుల నెందరినో పిలిపించి చికిత్స చేయించాడు.

అలాగలాగ మరికొంతకాలం గడచిన పిమ్మట సార్వభౌముని కుమారుని క్షయరోగం చాలావరకు నయమయింది. వాగేశ్వరభట్టారకు డన్నట్లుగానే సరిగా నాలుగు నెలలలోనే క్షయ చాలావరకు పూర్తిగా తగ్గిపోయినదని రాజవైద్యులందరు ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించారు.

ఆ పరిస్థితిలో చక్రవర్తికి తిరిగి జోస్యంపై కొంత నమ్మిక ఏర్పడింది. భయంకరమయిన ఆపద ఎదురు

ఉలిపోసిన ఊపిరి (పానగల్లులో శిల్పం)
ఫోటో—ఎం. అంజయ్య (నల్గొండ)

పడినప్పుడు, ఎంతెంతటి ధైర్యవంతులకయినా, ప్రజ్ఞావంతులకయినా ఒక్కొక్కప్పుడు దైవంమీద, జోస్యం వంటి విద్యలమీద అంతకుమును పెన్నడు లేని నమ్మిక కలగడంలో ఆశ్చర్యం లేదు! బాలాదిత్యుని కప్పటికి అదేవిధమయిన మానసికస్థితి ఏర్పడింది.

అంతలోనే మరికొన్ని వారాలయినా గడవక మునుపే యువ సార్వభౌముని పరిస్థితి బాగా క్షీణించడం ప్రారంభించింది. పైపైకి అత డారోగ్యంగా కనిపించినా శరీరం నానాటికి చిక్కి శల్యమయింది. రాజవైద్యులందరు యావచ్ఛక్తి వినియోగించి చికిత్స చేశారు. కాని అకస్మాత్తుగా తిరగబెట్టిన క్షయరోగం మరి తగ్గలేదు. క్రమక్రమంగా మరింత ప్రమాదకరంగా పరిణమించింది. చక్రవర్తికుమారు డొకనాటి అర్ధరాత్రివేళ అకస్మాత్తుగా పరలోకం చేరుకున్నాడు.

ఆ తీవ్రాఘాతంతో చక్రవర్తి మరికొన్నాళ్లవరకు తేరుకోలేదు. వాగేశ్వరభట్టారకుడు ప్రభువు సన్నిధికి పోయి పరామర్శించి, జ్యోతిషశాస్త్రంలో తన అజ్ఞానంతోబాటు ఓటమి అంగీకరించి మన్నించవలసిందని

వేడుకున్నాడు. ఆ మరునాడే మరి ఎవ్వరికి తెలియకుండా తన కుటుంబంతోపాటు వారణాసికి తరలిపోయాడు.

బాలాదిత్యుని కటువిమ్మట గోనందవంశం తనతో విచ్ఛిన్నమయిపోగలదని, మేధావి చెప్పిన జోస్యం ఫలించగలదేమో అని విపరీతమయిన అనుమానం కలిగింది. కాని అంతమాత్రంచేత ఆతడధైర్యపడలేదు. తన శక్తిసామర్థ్యాలన్నీ వినియోగించి ఆ ఫలితం తన కనుకూలంగా మలుచుకునితీరాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. మహామహులు కొందరు తమ జాతక ఫలితాలు మార్చుకోగలిగినప్పుడు తానుమాత్రం ఆవిధంగా ఎందుకు ప్రయత్నించకూడదని అతని కొక దృఢనిశ్చయం కలిగింది. కాని కుమారుని మృత్యుముఖంనుండి సంరక్షించుకోలేకపోయినందువల్ల తన ప్రయత్నా లెంతవరకు ఫలించగలవో అని చక్రవర్తి అంతర్యంలో కొంత సందేహం కలగకపోలేదు. కాని అచంచల దీక్షతో తన సంకల్పం నెరవేర్చుకునితీరాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

సార్వభౌముని ఏకైక పుత్రిక అనంగలేఖ కప్పటికి పద్దెనిమిదివిళ్ళు నిండి, పందొమ్మిదవ ఏడు దాటిపోవచ్చింది. ఆమె నెవరయినా రాజవంశీయునికిగాని, క్షత్రియునికిగాని ఇచ్చి వివాహం చేసినపక్షంలో, తన కిక వేరు సంతతి లేకపోవడంవల్ల, అతడే కాశ్మీరానికి ఉత్తరాధికారి కాగలడు. దానితో తన గోనందవంశం విచ్ఛిన్నమయిపోగలదు. అందువల్ల బాలాదిత్య చక్రవర్తి రాజవంశీయునికిగాని, ఒట్టచివరికి క్షత్రియునికిగాని అనంగలేఖ నిచ్చి వివాహం చెయ్యదలుచుకోలేదు.

అస్పైన తన బంధువులలో ఎక్కడనయినా అన్వేషించి, గోనందవంశీయుడయిన కుమారుణ్ణి ఎవరినయినా దత్తపుత్రుడుగా స్వీకరించాలనికూడా నిర్ణయించుకున్నాడు.

ఆ విధంగా దత్తపుత్రస్వీకారం పట్టమహిషికిగాని, రాజబంధువులకుగాని బొత్తిగా రుచించలేదు. అనంగలేఖ నెవ్వరికయినా ఇరుగు పొరుగు రాజవంశీయునికిచ్చి, చక్రవర్తి అనంతరం సామ్రాజ్యాధికారం యావత్తు అతనికే కైవసమయ్యేటట్టు ఏర్పాటు చెయ్యాలని పట్టపురాణి సంకల్పించుకున్నది. గోనందవంశం చక్రవర్తితో విచ్ఛిన్నమయితేమాత్రం వచ్చే ప్రమాద మేమిఉన్నది? దైవసంకల్పమే ఆ విధంగా మలుపు తిరుగుతున్నప్పుడు మానవమాత్రు లేమి చెయ్యగలరని ఆమె ఆలోచన.

కాని తనతో గోనందవంశం పరిసమాప్తమయిపోవడం బాలాదిత్యుని కెంతమాత్రము నచ్చలేదు. 'ఏది ఏమయినాసరే, అనంగలేఖ నెవ్వరికయినా సాధారణ వ్యక్తి కిచ్చి వివాహం చేసితీరాలి! గోనందవంశంలో జన్మించిన జ్ఞాతి నెవ్వరినయినా దత్తపుత్రుడుగా స్వీకరించి తీరాలి! మేధావి జోస్యానికి, దానితోబాటు దైవానికి ఎదురొడ్డి నిలిచి దానిని వమ్ముచేసితీరాలి!' బాలాదిత్యుని సంకల్పా లా విధంగా కొనసాగిపోయాయి.

ఆ ప్రాచీనకాలంలో కాశ్మీరంలో వర్ణాంతర వివాహాలంత విడ్డూరాలుగా ఎవ్వరు భావించలేదు! అంతకుముందు క్షత్రియవంశంలో జన్మించని మహిళలు కొందరు కాశ్మీర పట్టమహిషు లయినారు. వారికి జన్మించిన కుమారులే కాశ్మీర సామ్రాజ్యాని కుత్తరాధికారు లయినారు. అదేవిధంగా కాశ్మీర రాజ కన్యకలను కొందరినంతకుముందు క్షత్రియులు కానివారి కిచ్చి వివాహాలు జరిపించడంకూడా జరిగింది. అయితే అటువంటి సంఘటన లెప్పుడో సకృత్తుగాగాని జరగలేదు. అందువల్ల రాజబంధువులకుగాని, పట్టమహిషికిగాని ఆ నిర్ణయ మేమాత్రము ఆనందదాయకం కాలేదు. కాని కాశ్మీర సార్వభౌముని సంకల్పానికి అడ్డుచెప్పడానికెవ్వరికి గుండెలువ్నాయి!

అందుచేత మరి తిరుగులేని దృఢనిశ్చయంతో దుర్లభవర్ధనుడన్న ఒక ప్రముఖ రాజోద్యోగికి తన కుమార్తె నిచ్చి వివాహం జరిపించాలని చక్రవర్తి నిశ్చయించుకున్నాడు. ఆ ఉద్యోగి శ్రీనగరంలో అశ్వఘాసశాఖ కంతటికి అధిపతి. అశ్వఘాస శాఖ అంటే కాశ్మీర సైన్యంలో మేలిజాతి గుర్రాలకు పసిరిపచ్చిక చిట్టలతోబాటు మిగిలిన ఆహారపదార్థాలు సమకూర్చే వ్యవస్థ. దుర్లభవర్ధనుడు దాని కంతటికీ అధిపతి. అయినా చక్రవర్తితో సరిపోల్చినప్పుడు అతడు పట్టి నిర్ధనుడే అవాలి. అయినా రాజు తలుచుకుంటే దెబ్బలకే కాదు, ఐశ్వర్యాని కేమి కొదవ! వేగులవారి పరిశీలనవల్ల ఆతడు రాజవంశీయుడుకాని, సక్షత్రియుడుగాని కాడని సుస్పష్టంగా తేలిపోయింది. పైగా ఆతడొక జాతి కాయస్థుడు. ఆకాలంలో ఆదాయ వ్యయాల లెక్కలు వ్రాసే కొందరు లేఖకులకు కాయస్థులన్న పేరేర్పడింది.

> సిఫారసు
>
> మంచి ముఖమే ఉత్తమమైన సిఫారసు పత్రం.
>
> —ఎలిజబెత్ రాణి I

పైగా అత డంతగా ఉత్తమ కులీనుడుకూడా కాడు. కనుకనే చక్రవర్తి కన్ను అతనిపై పడింది.

సార్వభౌముని కతనిపై ఆదరాభిమానాలు కలగడానికి ఇంకా ఒకటి రెండు సుగుణాలు కూడా కలిసివచ్చాయి. దుర్లభవర్ధనుడు మిక్కిలి బలిష్ఠశరీరుడు. అంతేకాదు, అత డెంతో అందగాడు! అనంగలేఖ మిక్కిలి సౌందర్యవతి. ఆ కారణంవల్ల దుర్లభవర్ధనునితో వివాహానికి ఆమె కొంత ఉవ్విళ్ళూరుతున్నదని చక్రవర్తి గ్రహించుకున్నాడు. కనక అతనికే తన కుమార్తె నిచ్చి వివాహం చెయ్యాలనికూడా సంకల్పించుకున్నాడు. కాని అతడు క్షత్రియవంశీయుడుకూడా కాకపోవడం వల్ల పట్టమహిషి కాతనిపై ఏమాత్రము సుముఖత కలగలేదు. కాని కాదుకూడదని సార్వభౌముడంతగా భీష్మించుకుని కూర్చున్నప్పుడు పట్టపురాణిమాత్రం ఏమి చెయ్యగలదు? అనంగలేఖ ఆంతర్యం గ్రహించి, పోనీ గుడ్డిలో మెల్ల అనుకుని ఆ వివాహానికి అర్ధాంగీకారం వెల్లడించింది. మరికొన్ని దివసాలలోనే అనంగలేఖా దుర్లభవర్ధనుల కిరువురికి దేవేంద్ర వైభవంతో యథావిధిగా కల్యాణ మహోత్సవం జరిగిపోయింది.

ఇక బాలాదిత్యుని మనస్సులో ఒకే ఒక సంకల్పం మిగిలిపోయింది. అది దత్తపుత్రస్వీకరణ. దాని విషయమై ఆత డొక్క నిమేషమయినా ఆలసించ దలుచుకోలేదు. చారు లనేకులవల్ల సునిశిత పరిశీలన జరిపించి, ఒక గోనందవంశ బంధువు కుమారుడు శాత్రవకేసరిని దత్తపుత్రుడుగా స్వీకరించి సామ్రాజ్యాని కుత్తరాధికారిగా యువసార్వభౌమ పదవిలో అభిషేకించవలెనని సంకల్పించుకున్నాడు. అతనికప్పటికింకా ఇరవై ఏళ్ల ప్రాయమయినా నిండలేదు. అయినా అనేక యుద్ధాలలో మహాపరాక్రమశాలి అన్న ఘన బిరుదం గడించుకున్నాడు. అందువల్ల తన అనంతరం కాశ్మీర సామ్రాజ్యం చెక్కుచెదరకుండా సంరక్షించగలడన్న గట్టి ధైర్యం కాశ్మీర చక్రవర్తి హృదయంలో స్థిరపడింది.

అయితే దత్తస్వీకార శుభముహూర్తం నిర్ణయించే వరకు ఆ వ్యవహారం బంధువులకేకాక, చిట్టచివరికి తన కెంతో ఆత్మీయుడు వృద్ధమంత్రి దేవశర్మకు కూడా తెలియనియ్యరాదని చక్రవర్తి కొక ఆలోచన కలిగింది. అప్పటి కతనికి తన దృఢసంకల్పంతో, నిరంతర ప్రయత్న శక్తితో, పౌరుష ప్రాభవంతో ఆ దైవానికే ఎదురొడ్డి నిలిచి జేగీయమానంగా జయించగలిగానన్న సంపూర్ణ సంతృప్తి కలిగింది. ఆపైన మరికొన్నాళ్ళలోనే మేధావిని తన కొలువుకూటానికి పిలిపించి అతడు చెప్పిన జోస్యం పూర్తిగా తప్పిపోయినదని కప్పించి, ఓటమి ఒప్పించాలనికూడా ఉత్కంఠ కలిగింది.

3

ఆ విధంగా స్వశక్తివల్ల గోనందవంశం నిరంతరాయంగా తామరతంపరగా వర్ధిల్లడానికి ప్రయత్నించి చాలావరకు విజయం సాధించినా, చక్రవర్తి అంతరాంతరంలో ఎక్కడో కొంచెం సంశయం పట్టుకుని కలుక్కుమని వేధించకపోలేదు. అదే మథనతో ఆ మరునాడే మేధావిని తన కొలువుకూటానికి పిలిపించాడు.

బాలాదిత్య చక్రవర్తి కలకల నవ్వుతున్న ముఖంతో ఆనాటి సభామందిరంలో ప్రవేశించగానే దేవశర్మతోబాటు మేధావి దిగ్గున లేచి నిలిచి సార్వభౌముని కత్యంత వినయంతో నమస్కరించి దోసిలికట్టి నిలుచున్నాడు. ఆతని ముఖవైఖరి పూర్తిగా ఓటమి అంగీకరిస్తున్నట్టు న్నదని సార్వభౌమ దేవశర్మ లిరువురికి క్షణంలో స్ఫురించింది. ఆటువిమ్మట వృద్ధమంత్రి నెమ్మదిగా లేచి నిలిచి, మేధావివైపు చూచి, రవంత వెటకారంగా నవ్వి అధిక్షేప గర్భిత స్వరంతో ప్రశ్నించాడు.

"రాకుమారి అనంగలేఖాదేవి కల్యాణమహోత్సవానికి విచ్చేసి మీరు సార్వభౌముల సగౌరవ బహూకృతి అందుకున్నారు గదా! ఇక చక్రవర్తి త్వరలోనే గోనందవంశీయుడయిన ఒక దత్తపుత్రుణ్ణి స్వీకరించి, యువరాజ పట్టాభిషేకం జరిపించవలెనని నిశ్చయించుకున్నారు. దాని కిక శుభముహూర్త నిర్ణయం ఒక్కటే తరవాయి. మరి మీరు సార్వభౌముల అనంతరం సామ్రాజ్యం వేరొక రాజవంశీయుల కైవసం కాగలదని అన్నారే! మరి చక్రవర్తి జామాత దుర్లభవర్ధనులు సక్షత్రియ వంశీయులుకూడా కాదుగదా? మీ జోస్యం పూర్తిగా తప్పిపోయినట్టే కదా? ఇప్పుడేమంటారు?"

ఆ ప్రశ్నతో సార్వభౌముని కిరువైపుల నిలిచి వింజామరలు వీస్తున్న చామరగ్రాహిణుల కిరువురికి ముచ్చెమటలు పోశాయి! వారి కరకంకణాల మనోజ్ఞ రవం క్షణకాలం మందగించింది. వింజామరల వేగం రవంత క్షీణించింది. ఇక మేధావి కేదో గొప్ప అవమానం జరగగలదని వారిద్దరు మిక్కిలి ఆందోళనపడ్డారు.

కాని ఆతని ముఖంలో ఎక్కడ పరాజయచ్ఛాయ

కానరాలేదు! పైగా గాంభీర్యంతో మేళవించిన అహంకారావేశం హుమ్మని హుంకరించింది. అయినా అతి కష్టంమీద తెచ్చిపెట్టుకున్న అడకువతో కాశ్మీరాధిపతికి దోసలికట్టి విన్నవించాడు.

"మహాప్రభూ! ఇంతవరకు దైవశక్తి కెదురొడ్డి నిలిచి కేవలం పౌరుషశక్తితోనే ప్రయత్నించి తా మనేక విధాల కృతకృత్యు లయినారు! కాదనడంలేదు! రాకుమారిని ఒక సామాన్యుని కిచ్చి వివాహం జరిపించి, ఆపైన గోనందవంశీయుని కొకనికి దత్తపుత్ర గౌరవం ప్రసాదించవలెనని సంకల్పించుకున్నారు. అయితే ఇక ముమ్ముందు జరగబోయేదిమాత్రం మీ చేదోయినుండి ఇంతకుమునుపే దాటిపోయింది!"

"అంటే?"

ప్రశ్నించాడు దేవశర్మ నిలువునా నిర్ఘాంతపడి. అదే క్షణంలో చక్రవర్తి నుదుటిపై తీవ్రమయిన బొమముడి విరిగింది. మేధావి సార్వభౌమునివైపు చూచి మంద్ర గభీర స్వరంతో తానన్న మాటల కంతరార్థం వివరించాడు.

"తామనుకున్నట్టు దుర్లభవర్ధనులు కేవలం కాయస్థ కులస్థులు కానేకారు! వారి గృహంలో శయన మందిరంలో ఆగ్నేయదిశలో నిలువులోతున బంగారు కలశంలో ఒక నిధి ఉన్నది! వేయిన్నూటపదారు బంగారు నాణాలతోబాటు రాగిరేకులపై వారి వంశ వృక్ష పట్టిక సవిస్తరంగా దానిలో లిఖించబడి ఉన్నది! దానినిబట్టి ఆయన సుప్రసిద్ధ కర్కోటక నాగ వంశీయులేకాక, సుక్షత్రియ కులీనులనికూడా సుస్పష్టం కాగలదు! ఇదేక్షణంలో అచ్చటి కెవ్వరినయినా పంపించి, ఆ నిధి వెలువరింపజేసి, ఆ వంశవృక్ష పట్టిక తామే స్వయంగా పరిశీలించవచ్చును. నా ఈ మాట తప్పిపోయినఎడల తా మెటువంటి శిక్ష విధించినా నేను శిరసావహించగలను!"

ఆ ప్రతిసమాధానంతో బాలాదిత్యుని శిరస్సుపై పెనుపిడుగు విరుచుకుపడినట్టయింది! అయినా నిగ్రహించుకున్నాడు. మేధావి గభీర కంఠస్వరాన్ని బట్టి అతని భవిష్యద్వాణి అక్షరాల ఫలించగలదన్న నమ్మికకూడా చక్రవర్తి కప్పటికి కలిగింది. వెనువెంటనే రాజదూత నొకణ్ణి పంపించి, "ఆ పాతు శీఘ్రంగా వెలువరింపజేయించి తన సన్నిధికి పంపించవలసిన" దని దుర్లభవర్ధనుని కాదేశించాడు. అయినా చక్రవర్తికి తన ప్రయత్నంపై విశ్వాసం సడలలేదు. తిరిగి మేధావిని పరీక్షించాడు.

"అయితే మేము దత్తులుగా ఎన్నుకున్న రాజకుమారుని పేరేమో చెప్పగలరా?"

మేధావి అయిదారు నిమిషాలపా టాలోచించి వేళ్ళు మడిచాడు.

"శాత్రవకేసరి!"

చక్రవర్తి ఆత్మధైర్యానికి ఆ ప్రత్యుత్తరంతో తీవ్రమయిన ఆఘాతం తగిలింది! 'తన కొక్కనికి మాత్రమే తెలిసిన ఆ గోనందవంశీయుని పేరు మేధావి కెలాగ అవగతమయినదా?' అని క్షణకాలం దిగ్భ్రాంతుడయినాడు. అయినా అచంచల ధైర్యంతో తన దృఢదీక్ష వెల్లడించాడు.

"ఇన్నివిధాల మీ జోస్యం ఫలిస్తున్నా, నే నెలాగయినా దైవంతో పోరాడాలనే నిశ్చయించుకున్నాను. త్వరలోనే నేను శాత్రవకేసరికే యువరాజ పట్టాభిషేకం జరిపించితీరగలను! ఈ నిర్ణయానికి మరి తిరుగు లేదు!"

మేధావి కంఠస్వరం తిరిగి ఖంగుమని మారుమోగింది.

"కాశ్మీరాధీశ్వరా! ఈ వ్యవహారంలోకూడా మీ నిర్ణయమే తప్పక ఫలించగలదు. ఇంతేకాదు, మీరు జీవించిఉన్నంతకాలము కాశ్మీరం మీ గోనందవంశం చల్లని ఏలుబడిలోనే వర్ధిల్లగలదు! కాని అటు పిమ్మట కర్కోటక నాగవంశీయులు దుర్లభవర్ధనులే సామ్రాజ్యాధికారులు కాగలరు! మీ అనంతరం కొంత కాలం సామ్రాజ్యంలో ఏర్పడిన అల్లకల్లోలాలవల్ల శాత్రవకేసరి సింహాసనంపై పట్టాభిషిక్తులు కాకుండానే పరాజితులై దూరదూరంగా తొలగిపోగలరు! ఇది ముమ్మాటికి యథార్థమై అక్షరాల జరిగితీర గలదు!"

ఆ ప్రసంగంతో బాలాదిత్య సార్వభౌమునికి నాలుగయిదు క్షణాలవరకు మరి ఊపిరే ఆడలేదు. అయినా రవంతసే పాలోచించి కలకల నవ్వి ప్రశ్నించాడు.

"అయితే నే నిప్పు డేమని ఆలోచిస్తున్నాను?"

"నా భవిష్యద్వాణి నెలాగయినా తప్పిపోయేటట్టు

చూపానక ...
ఫోటో—బి. ప్రసాదరెడ్డి (హైదరాబాదు)

చెయ్యాలని దృఢంగా నిశ్చయించుకున్నారు! అదే ఆలోచనతో త్వరలోనే శాత్రవకేసరిని యువరాజపదవిలో అభిషేకించితీరాలని నిశ్చయించుకున్నారు!"

చక్రవర్తి కా ప్రత్యుత్తరం పరమాశ్చర్యం కలిగించింది. 'సరిగా నే నాలోచిస్తున్నది ఎలాగ తెలిసింది మేధావికి?' అని తనలో తా నాశ్చర్యపడ్డాడు! అయినా తిరిగి పరీక్షించాడు.

"మీ ఫలితం యథార్థమే! అయితే తిరిగి నే నీ క్షణంలో ఏమని ఆలోచిస్తున్నాను?"

"చక్రవర్తీ! ఇప్పటికి నా జ్యోతిషంమీద మీకు కొంత గట్టి నమ్మకమే కలిగింది! కనకనే నన్ను మీ ఆస్థాన జ్యోతిషవిద్వాంసుడుగా నియమించవలెనని ఆలోచిస్తున్నారు. కాని వారణాసికి పోయిన నాగేశ్వర భట్టారకులను తిరిగి పిలిపించి మీ ఆస్థాన విద్వాంసులుగా గౌరవించవలసిందని నా ప్రార్థన."

"మరి మీ మాట?"

తటాలున దేవశర్మ కల్పించుకుని ప్రశ్నించాడు.

"నన్ను దుర్లభవర్ధనులు తమ ఆస్థాన విద్వాంసులుగా నియమించుకోగలరు! నేను జ్యోతిష శాస్త్రానికి గౌరవం కలిగించడంకోసమే తమ దర్శనం చేసుకున్నాను. అదిగాక నా జాతక ఫలితంకూడా ముమ్మందే యోగదాయకంగా ఉన్నది. కనక నా కోరిక మన్నించవలసిందని ప్రార్థన."

ఆ సమాధానంతో చక్రవర్తికి మేధావిపై ఇనుమిక్కిలిగా గౌరవం కలిగింది. అంతలోనే దుర్లభవర్ధనుని భవనంలోనుండి నిధి వెలువరించిన రాజదూత ఆతని వంశవృక్ష పట్టికతో, బంగారు కలశంతో, వేయిన్నూటపదారు పైడిదీనారాలతో చక్రవర్తి సమక్షానికి వచ్చి అవి సవినయంగా సమర్పించాడు. ఆ వంశవృక్ష పట్టిక మేధావి జోస్యం అక్షరాల యథార్థమని ఋజువుపరిచింది.

దానితో బాలాదిత్య సార్వభౌమునికి మేధావి భవిష్యద్వాణి తప్పక ఫలించితీరగలదన్న దృఢ నిశ్చయం కలిగింది. అందుచేత అతని ప్రార్థన ప్రకారం నాగేశ్వరభట్టారకుని తిరిగి తన ఆస్థాన విద్వాంసుడుగా నియమించడాని కంగీకరించాడు. అయితే మేధావిని శ్రీనగరంలో స్థిరపడిపోవలసిందని సగౌరవంగా ప్రార్థించాడు. ఆ విద్వాంసునికి దాని కంగీకరించక తప్పలేదు. అంతలోనే బాలాదిత్య సార్వభౌముని కంఠం మేఘ గంభీరస్వరంతో ప్రతిధ్వనించింది.

"ఇన్ని ప్రబల నిదర్శనాలు గోచరించిన పిమ్మట మీ జ్యోతిషవిద్యా పాటవం కాదనగల శక్తి నాకు లేదు! అయినా మానవులు తమ భవిష్యత్తు మలుచుకోవడంలో సర్వ స్వతంత్రులని మీరే అన్నారు కదా! కాని దైవశక్తి తోడ్పాటు లేనప్పుడు మానవ ప్రయత్నం ఫలించకపోవచ్చునికూడా నాకు తెలియకపోలేదు. ఇలాగే పురుషప్రయత్నం లేనప్పుడు దైవం ఎంతగా ప్రబలమయినా తోడ్పడజాలదు. కనక మీ జ్యోతిషం మీద నా కెంతటి గౌరవం కలిగినా, ఈ మాసంలోనే శాత్రవకేసరిని దత్తపుత్రుడుగా స్వీకరించి యువరాజ పట్టాభిషేకం జరిపిస్తున్నాను."

మేధావి ముఖం దరహాసితంతో కలకలలాడింది.

"సార్వభౌమా! ఇలాగ జరిగి తీరగలదని నే నిదివరకే విన్నవించాను గదా! ఇది జ్యోతిషశాస్త్రానికే అఖండ విజయమని భావిస్తున్నాను. అదిన్నీగాక అంతా దైవ నిర్ణయమే అని చేతులు ముడుచుకుని కూర్చోవలసిందని జ్యోతిషశాస్త్ర మెన్నడు ఆదేశించలేదు. అయితే ఫల సిద్ధికి దైవానుకూల్యం సూచించే గ్రహానుకూలత కూడా ఉండాలనిమాత్రమే నిర్దేశించింది. ఇందుచేత ఈ నిర్ణయంలో మీ మేరుధీరత కిదే నా నమస్కృతి! సర్వదా మీకు శుభం చేకూరవలెనని, నా జోస్యం ఫలింపజెయ్యవలసిందని మనసారా ఆ గ్రహాధిపతి ఆదిత్య దేవునికి నమస్కరిస్తున్నాను."

మరికొంతసేపటికి ఆ సమావేశం ముగిసింది.

మేధావి జోస్యం ఫలించితీరగలదని త్రికరణశుద్ధిగా విశ్వసించినా, బాలాదిత్య సార్వభౌముడు పురుష ప్రయత్నంపై అంతకన్న ఇనుమడించిన నమ్మికతో అదే మాసంలో శాత్రవకేసరిని దత్తకుమారుడుగా స్వీకరించాడు.

యువరాజ పట్టాభిషేక మహోత్సవంలో కాశ్మీరానికి తిరిగి పిలిపించిన నాగేశ్వరభట్టారకు డాదిగా గల జ్యోతిషశాస్త్ర విద్వాంసుల సమక్షంలో మేధావిని స్వయంగా నిర్వర్తించిన స్వర్ణదీనారాల అభిషేకంతో గౌరవించి తన పరిపూర్ణౌదార్యం వ్యక్తీకరించాడు. ★